

Válasz Csathó Péter professzor opponensi véleményére

Hálás vagyok Csathó professzor úrnak, hogy doktori értekezésemet alaposan áttanulmányozta és a modern földminősítési kutatásokat lehetővé tevő tudományos folyamatok szempontjából is értékelte annak részleteit és eredményeit.

A talajtanban és általában a mezőgazdaság- és környezettudományokban Európa-szerte a második világháborút követő fejlődés produkálta azokat a tudományos eredményeket, amik máig meghatározzák az előrelépés irányait. Természetesen ez a fejlődés nem volt előzmény nélküli, de az iparszerű mezőgazdaság kiteljesedésének és a termelés igényeit szolgáló kutatási és adatgyűjtési kapacitások növekedésének egyedülálló időszaka volt ez a néhány évtized, Magyarországon is. A talajtani adatok gyűjtése, feldolgozása és felhasználása terén hazánk a második világháború után továbbra is a világ élvonalában maradt és az Agrokémia Információs és Irányítási Rendszer kiépülésével a tápanyag-gazdálkodás és növénytermesztési információk rendszeres gyűjtésével az 1980-as évekre ezeken a területeken is az élvonalba került. Ebben az időben hazánk 80.000 mezőgazdasági táblájáról gyűjtöttek évi rendszerességgel művelési, trágyázási és természhozam adatokat és háromévenként - azonos módszerrel - vizsgálták a talajok humusz- és mésztartalmát, pH-ját és tápanyag-ellátottsági értékeit. Viszonyításképpen: az Európai Unió LUCAS programjának keretében az összes tagállam területéről első ízben 2009-ben begyűjtött mintegy 20.000 minta adatbázisa, noha a feltalajok alapinformációin kívül a földhasználatnak is csupán legfontosabb mutatóit tartalmazza, soha nem látott információs bázist jelent. Hazánkban tehát volt miből meríteni. Ez nem csak a mai európai uniós talajminta-vételezésnél háromszázszorta sűrűbb AIIR talajadatokra igaz, de a nagy térbeli és tematikus részletességű talajtérkép-állományra is. Az elemzésekhez tehát olyan adatháttér áll rendelkezésre, mint amilyen csak kevés más országban. Sajnos azonban az 1980-as évek végéig állami programként folyó nagyméretarányú talajtérképezési és tápanyagvizsgálati munkák leállását követően szinte kizárólag az egyetemek és kutatóintézetek időben és tematikában is korlátozott programjaira, valamint az eseti hatósági talajvizsálatokra korlátozódott az új adatok gyűjtése. A Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszer 1200 pontjáról származó minták vizsgálatai jelentik a ritka kivételeket, amik az utóbbi évtizedekben kissé gyarapították az állami talajadatok körét.

Eközben világszerte egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a talajinformációs rendszerek kiépítésére és bővítésére, nem csak a hazánknál korábban is gazdagabb talajadatokkal rendelkező országokban (pl. Csehország, Szlovákia) de az előzőleg talajtani szempontból gyérebben feltárt országokban is. Különösen Ázsiában robbanásszerű a talajinformációs rendszerek fejlődése, amiben óriási szerepe van a térség népességének és gazdaságának növekedésének, ami folyamatosan és jelentősen felértékeli a természeti erőforrások fontosságát. Ez a felértékelődés természetesen egyben globális jelenség is.

Magyarországon majd' kétszer akkora az egy főre jutó szántó terület, mint Franciaországban, háromszor akkora, mint Németországban és hatszor akkora, mint Kínában. Úgy látom, hogy ennek ellenére - vagy talán épp ezért - nem fordítunk elég figyelmet ennek az egyre értékesebb vagyonnak a megőrzésére. Ha csak otthonom, Keszthely talajvagyon-gazdálkodásának rossz példáját nézem, a környező szántók helyére települt bevásárlóközpontok és a hozzá kapcsolódó utak nem csak tájromboló és szerintem társadalom romboló hatásúak, de az agrártermelésből végérvényesen elveszett területeken a talaj ökológiai funkciói sem működhetnek többé. A város belterületén barnamezős beruházások nem történnek és hasonló a helyzet sok más településen is. Úgy gondolom, hogy egy előrelátó gazdaságpolitikával társuló szigorú

talajvédelmi politika társadalmi haszna sokszorosan felülmúlná a mostani, rövid távú érdekek mentén jelentkező hasznót.

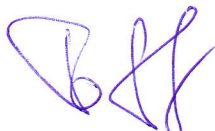
Közben élelmiszerbiztonságában veszélyeztetett ázsiai országok a városi élelmiszertermelés különböző megoldásait fejlesztik jelentős forrásokkal, nagy figyelmet szentelve szűkös talajkészleteikre.

Fejlettebb országokban látunk más előremutató példákat is. Stuttgart városfejlesztésénél például a városi terek funkcióinak, benne ökológiai funkcióinak optimalizálásához és a lakosság életminőségének biztosításához figyelembe veszik a talajadottságokat is.

Teljesen egyetértek Professzor úrral, abban, hogy Magyarországon is a társadalmi hasznosságot kell prioritásként tekinteni a stratégiai erőforrásunkat jelentő talajok ügyében is. A társadalom érdeke pedig a hosszú távon is fenntartható talajvagyon gazdálkodás, ahol a gazdaságfejlesztés szempontjai között a talajfunkciókat hasznosítva megőrző talajhasználat is szerepel. Ebből kiindulva a bírálatban feltett kérdésre azt válaszolom, hogy szerintem a földbérlet a bérleti idő kezdetekor jellemző talajminőséget, vagy annál jobbat kell, hogy biztosítsanak a bérlet teljes időszakára a talaj jó kultúrállapotának megőrzésével együtt Ennek ellenőrzésére különböző talajindikátorok használhatók, amik közül én a produkciós képességet, a szerves anyag tartalmat, tápanyag ellátottságot és szennyező anyagok szintjét javasolnám.

Végül megköszönöm a tápanyag ellátottsági számítások folytatásához adott tanácsokat, amiket feltétlenül figyelembe veszek a bemutatott rendszer továbbfejlesztése során.

Keszthely 2015. március 17.

Tóth Gergely